

TƯ TƯỞNG HỒ CHÍ MINH VỀ ĐÀO TẠO, BỒI DƯỠNG THẾ HỆ TRẺ VÀ Ý NGHĨA VỚI VIỆT NAM HIỆN NAY

Đặng Văn Khoa

Khoa Giáo dục Quốc phòng, Trường Đại học Sư phạm TP. Hồ Chí Minh

Tóm tắt. Trong quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn quan tâm tới vấn đề đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ. Người từng nói “Một năm khởi đầu từ mùa xuân, một đời khởi đầu từ tuổi trẻ, tuổi trẻ là mùa xuân của xã hội”, tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ là một hệ thống quan điểm khoa học và toàn diện về xây dựng thế hệ thanh niên Việt Nam có đầy đủ phẩm chất, năng lực để xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Cho đến ngày nay, tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ không chỉ là tài sản tinh thần vô giá, mà còn là sự chỉ đạo, định hướng có ý nghĩa rất quan trọng đối với sự nghiệp giáo dục và đào tạo của Việt Nam, được Đảng Cộng sản Việt Nam vận dụng sáng tạo và phát triển trong tình hình mới.

Từ khóa: tư tưởng Hồ Chí Minh, đào tạo, bồi dưỡng, thế hệ trẻ.

1. Mở đầu

Trong quá trình lãnh đạo cách mạng Việt Nam, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn dành sự quan tâm lớn cho đoàn viên, thanh niên và hết sức coi trọng việc đào tạo bồi dưỡng thế hệ trẻ. Người coi thế hệ trẻ là nguồn nhân lực vô cùng quan trọng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc ở hiện tại và quyết định vận mệnh tương lai của đất nước. Trong Di chúc thiêng liêng, Bác đã dặn dò cho toàn Đảng, toàn quân, toàn dân “Đoàn viên và thanh niên ta nói chung là tốt, mọi việc đều hăng hái xung phong, không ngại khó khăn, có chí tiến thủ. Đảng cần phải chăm lo giáo dục đạo đức cách mạng cho họ, đào tạo họ thành những người thừa kế xây dựng chủ nghĩa xã hội vừa “hồng” vừa “chuyên”. Bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và rất cần thiết” [1; tr.622].

Có thể nói rằng, với tư duy thiên tài, khả năng lí luận sắc bén và bằng những trải nghiệm sâu sắc của mình, Người thấy rõ đoàn viên, thanh niên là lực lượng rất quan trọng đối với mỗi quốc gia. Thanh niên là một lực lượng xã hội to lớn, họ có sức khỏe, có hoài bão, năng động và sáng tạo, dám nghĩ dám làm nên thanh niên có thể thay đổi được nhiều thứ. Tuy nhiên, do tuổi đời còn trẻ, trải nghiệm chưa nhiều nên thanh niên chưa có nhận thức đầy đủ về các vấn đề xã hội, bản lĩnh chính trị chưa vững vàng. Vì vậy, thanh niên thường có xu hướng đưa ra những kết luận vội vàng về các vấn đề kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, dễ dao động về lập trường, tư tưởng, thuộc tính này khiến thanh niên trở thành đối tượng hàng đầu để các thế lực thù địch nhắm tới tìm cách lôi kéo, lợi dụng để phục vụ cho các mục đích chống phá hệ thống chính trị và sự nghiệp đổi mới, công nghiệp hóa, hiện đại hóa của Việt Nam, phương hại tới sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Chính vì vậy, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh rằng, để thanh niên trở thành người chủ

tương lai thật xứng đáng của đất nước, Đảng cần chăm lo, giáo dục thanh niên, nhất là giáo dục về đạo đức cách mạng và coi đây là việc làm để bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau. Sau hơn nửa thế kỉ, thực tiễn xây dựng và bảo vệ đất nước đã khẳng định tư tưởng Hồ Chí Minh về đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ vẫn vẹn nguyên giá trị, mang tính thời sự và có ý nghĩa vô cùng quan trọng đối với đất nước ta.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Nội dung cơ bản tư tưởng Hồ Chí Minh về đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ

Lúc sinh thời, Chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ quan tâm đến giáo dục với tư cách là một nhà lãnh đạo mà còn là sự quan tâm của người thầy, của một nhà giáo dục. Người vốn là thầy giáo Nguyễn Tất Thành ở trường Dục Thanh, Phan Thiết (1910), là thầy Vương ở lớp huấn luyện cán bộ ở Quảng Châu (1925 – 1927) do Hội Việt Nam cách mạng thanh niên tổ chức. Người là thầy giáo dạy chữ cho cán bộ ở Pác Bó (1941) với tư tưởng học chữ để làm người cách mạng. Sau khi đã trở thành Chủ tịch của nước Việt Nam Dân Chủ Cộng Hòa, Người thường xuyên tới thăm các lớp bình dân học vụ, bồi dưỡng giáo viên, các cơ sở giáo dục và đề xuất phong trào “Dạy tốt – Học tốt” của ngành giáo dục. Chủ tịch Hồ Chí Minh là một nhà văn hóa lớn, được trải nghiệm sâu sắc tinh hoa giáo dục phương Đông và thành tựu văn minh phương Tây nên tư tưởng giáo dục của Người vừa mang tính truyền thống đồng thời mang tính thời đại và tầm nhìn thế kỉ. Điều này được thể hiện rõ nét thông qua quan điểm của người về chăm lo, bồi dưỡng các thế hệ thanh niên Việt Nam.

Tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục, bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau luôn được thể hiện một cách biện chứng và có hệ thống. Để giáo dục thế hệ trẻ, Bác luôn coi đức và tài, hồng và chuyên là hai nội dung cốt yếu của nhân cách, giữa chúng có mối quan hệ hữu cơ với nhau. Trong bài nói chuyện tại lớp học chính trị của giáo viên vào tháng 8/1959, Bác nhấn mạnh: “nói tóm lại, chính trị là đức, chuyên môn là tài, Có tài mà không có đức là hỏng. Có đức mà chỉ i, tờ thì dạy thế nào? Đức phải có trước tài. Trước hết phải dạy trẻ yêu Tổ quốc, yêu lao động, yêu đồng bào và yêu chủ nghĩa xã hội” [2; tr. 269]. Với Người, giáo dục đạo đức cho thế hệ trẻ là để họ quyết tâm suốt đời phụng sự cho đất nước, cho nhân dân. Đây cũng chính là quan điểm định hướng cho công tác tuyển chọn, đào tạo cán bộ, đồng thời là kim chỉ nam cho thanh niên phát triển nhân cách của mình, xây dựng tương lai tốt đẹp của dân tộc.

Năm 1964, trong dịp đi thăm Trường Đại học Sư phạm Hà Nội cùng với Tổng thống Mali và các vị khách quốc tế, trong bài nói chuyện của mình, Chủ tịch Hồ Chí Minh đặt vấn đề “có gì về vang hơn là nghề đào tạo những thế hệ sau này tích cực xây dựng chủ nghĩa xã hội và chủ nghĩa cộng sản”, cuối bài nói chuyện, Người nhấn mạnh “làm thế nào để nhà trường này chẳng những là trường sư phạm mà còn là trường mô phạm của cả nước” [3; tr. 404]. Khát vọng của người là đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ kiểu mẫu, vừa hồng vừa chuyên, muốn làm được điều đó, cần có hệ thống nhà trường sư phạm chất lượng cao, trong đó có những trường sư phạm kiểu mẫu của cả nước, được ví như những chiếc “máy cái” để tạo ra những chiếc “máy con” cùng đóng góp cho sự phát triển của nước nhà. Cho đến ngày nay, hệ thống các trường sư phạm trong toàn quốc luôn lấy tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục là một trong những nền tảng quan trọng đối với sự xây dựng, cống hiến và trưởng thành của mình.

Ngày 16/10/1968, trong thư gửi các cán bộ, cô giáo, thầy giáo, công nhân viên, học sinh, sinh viên nhân dịp bắt đầu năm học mới đăng trên báo Nhân Dân, Bác ân cần căn dặn “Giáo dục nhằm đào tạo những người kế tục sự nghiệp cách mạng to lớn của Đảng và nhân dân ta, do đó các ngành, các cấp Đảng và chính quyền địa phương phải thật sự quan tâm hơn nữa đến sự nghiệp này, phải chăm sóc nhà trường về mọi mặt, đẩy sự nghiệp giáo dục của ta lên những bước phát triển mới” [4; tr. 508]. Như vậy, Người đã khẳng định giáo dục là sự nghiệp to lớn và vô cùng quan trọng, thực hiện thắng lợi sự nghiệp này là trách nhiệm của cả hệ thống chính trị,

trong đó Đảng giữ vai trò lãnh đạo và là nhân tố quyết định sự phát triển và thắng lợi của sự nghiệp giáo dục. Kế thừa tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục, ngày 04/11/2013, Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã ký ban hành Nghị quyết Hội nghị lần thứ 8, Ban Chấp hành Trung ương khóa XI (Nghị quyết số 29-NQ/TW) về đổi mới căn bản, toàn diện Giáo dục và Đào tạo, đáp ứng nhu cầu công nghiệp hóa, hiện đại hóa trong điều kiện kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa và hội nhập quốc tế. Nghị quyết 29-NQ/TW nhấn mạnh mục tiêu phấn đấu đến năm 2020 có 80% thanh niên trong độ tuổi đạt trình độ giáo dục trung học phổ thông và tương đương, đồng thời “chú trọng giáo dục nhân cách, đạo đức, lối sống, tri thức pháp luật và ý thức công dân. Tập trung vào những giá trị cơ bản của văn hóa, truyền thống và đạo lý dân tộc, tinh hoa văn hóa nhân loại, giá trị cốt lõi và nhân văn của chủ nghĩa Mác-Lênin và tư tưởng Hồ Chí Minh” [5]. Đây tiếp tục là một sự khẳng định giá trị tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục nói chung và giáo dục, bồi dưỡng thế hệ trẻ nói riêng.

Qua hoạt động thực tiễn và những quan điểm tư tưởng của Người về giáo dục, chúng ta có thể khẳng định rằng Chủ tịch Hồ Chí Minh là một thầy giáo vĩ đại, một nhà giáo dục tài ba. Người vừa là một thầy giáo hội đủ “Tâm” và “Tâm” vừa là một kiến trúc sư của nền giáo dục xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam.

Trong giáo dục con người, Chủ tịch Hồ Chí Minh luôn đặt thế hệ trẻ vào một trong những vị trí trung tâm, coi trọng việc giáo dục đạo đức cách mạng cho họ và khẳng định đây là vấn đề gốc rễ trong quá trình giáo dục thế hệ trẻ. Bác đã nhiều lần nhấn mạnh, giáo dục đạo đức cách mạng cho thế hệ trẻ là nhằm giúp họ trở thành những công dân tốt, người làm chủ xứng đáng của đất nước. Có đạo đức cách mạng thì mới có thể làm gương, làm tốt công tác dân vận và vì vậy mới có thể lãnh đạo được quần chúng từ đó xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội.

Người cho rằng mỗi cán bộ phải có đạo đức cách mạng làm gốc, nếu không có đạo đức cách mạng thì dù tài giỏi mấy cũng không lãnh đạo được nhân dân. Chính vì vậy, thế hệ trẻ muốn kế tục xứng đáng các thế hệ đi trước thì phải thấm nhuần tinh thần làm chủ nước nhà và phải trau dồi đạo đức cách mạng. Đạo đức cách mạng gắn bó chặt chẽ, hữu cơ với lí tưởng cách mạng. Trong đó, đạo đức cách mạng là nội dung biểu hiện của lí tưởng cách mạng và là điều kiện để thực hiện mục tiêu cách mạng cao cả - lí tưởng cách mạng.

Giáo dục lí tưởng cách mạng cho thế hệ trẻ là vấn đề được Chủ tịch Hồ Chí Minh rất coi trọng. Lí tưởng vừa là mục tiêu, vừa là động lực để đưa đến những hành động cách mạng của con người. Người từng dạy: “Thanh niên có giác ngộ lí tưởng mới giúp họ hiểu lí tưởng đó cao đẹp như thế nào cho thanh niên, còn làm cho họ thấy rõ trách nhiệm của mình trong việc thực hiện lí tưởng, đồng thời có quan điểm và hành động đúng đắn để biến lí tưởng cách mạng chính là giáo dục cho thanh niên lí tưởng sống và niềm tin vào sự nghiệp xây dựng chủ nghĩa xã hội” [6; tr.179-180]. Trong giáo dục lí tưởng cách mạng, thì giáo dục tình cảm cách mạng là một nội dung mang tính chất then chốt, tình cảm cách mạng ở đây là lòng tin yêu đối với Đảng, giai cấp công nhân, với nhân dân lao động và chế độ xã hội chủ nghĩa. Khi xây dựng được tình cảm cách mạng, tuổi trẻ sẽ lấy việc phục vụ nhân dân, phụng sự Tổ quốc làm lẽ sống cao quý của mình, mang lại những mùa xuân cho xã hội.

Người từng nói: “muốn xây dựng chủ nghĩa xã hội, trước hết cần có những con người xã hội chủ nghĩa” và “vì lợi ích mười năm trồng cây, vì lợi ích trăm năm trồng người”. Chính vì vậy, Người hết sức coi trọng vai trò của công tác giáo dục và khẳng định đây chính là giải pháp xây dựng đất nước từ sớm, từ gốc. Như vậy, trong di sản tư tưởng giáo dục của Chủ tịch Hồ Chí Minh, chúng ta thấy nổi bật nhất là vấn đề xây dựng và hoàn thiện con người. Đối với Người, nhân tố con người, với những tinh hoa như hiểu biết, năng lực, đạo đức là then chốt, có tính quyết định đối với thành công của cách mạng, tiến bộ của xã hội, tiền đồ của dân tộc và hạnh phúc của nhân dân. Chiến lược xây dựng, hoàn thiện và sử dụng con người của Chủ tịch Hồ Chí Minh đã được thực tiễn lịch sử kiểm nghiệm và chứng minh là hoàn toàn đúng đắn. Thế hệ lãnh

đạo đất nước ta thời kì 30 năm chiến tranh cách mạng (1945 – 1975), con người thời đại Hồ Chí Minh là sản phẩm trực tiếp của tư tưởng giáo dục Hồ Chí Minh, và chính những con người đó đã viết lên những chiến công, thành tựu vĩ đại trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Thực tiễn cuộc sống hiện nay cho thấy, một bộ phận thanh niên thanh niên thiếu ý thức tu dưỡng đạo đức, không có hoài bão lập nghiệp, xây đời. Thậm chí, theo Trung tâm nghiên cứu tội phạm học và điều tra tội phạm thuộc Học viện Cảnh sát nhân dân thì đối tượng phạm tội ở Việt Nam đang có xu hướng trẻ hóa và có dấu hiệu gia tăng trong những năm gần đây. Số liệu thống kê năm 2018 của Bộ Công an cho thấy “tỉ lệ gây án ở tuổi vị thành niên trên địa bàn cả nước là 5,2% đối với người dưới 14 tuổi, 24,5% đối với người từ 14 tuổi đến dưới 16 tuổi và 70,3% đối với người từ 16 đến dưới 18 tuổi. Từ đó có thể thấy, tình hình tội phạm, vi phạm pháp luật do trẻ vị thành niên gây ra tiếp tục diễn biến phức tạp với tính chất, mức độ phạm tội nguy hiểm hơn, gây hậu quả nghiêm trọng. Đặc biệt, tại các thành phố lớn, tỉ lệ trẻ vị thành niên vi phạm pháp luật và phạm tội chiếm tỉ lệ cao hơn và có chiều hướng tăng nhanh hơn” [7].

Để giải quyết vấn nạn xã hội này, chắc chắn cần sự chung tay của các thiết chế văn hóa – giáo dục, nhất là giáo dục gia đình, nhà trường và xã hội đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng để ngăn chặn, đẩy lùi, tiến tới xóa bỏ tình trạng phạm tội ở người trẻ, từ đó xây dựng con người Việt Nam phát triển toàn diện. Trong các tổ chức Chính trị - xã hội ở nước ta, Đoàn TNCS Hồ Chí Minh vừa là người bạn, vừa là người bảo vệ lợi ích chính đáng cho thanh niên. Với tư cách là trường học xã hội chủ nghĩa, Đoàn cần tiếp tục đẩy mạnh việc giáo dục truyền thống, giáo dục chính trị tư tưởng và giáo dục pháp luật để có thể kiến tạo môi trường thuận lợi để thanh niên rèn luyện đạo đức trong sáng, lối sống lành mạnh, thượng tôn pháp luật, yêu quê hương đất nước và chủ nghĩa xã hội, đến lúc đó, thanh niên Việt Nam sẽ “hồng” như Bác hằng mong ước.

Ngoài ra, tổ chức Đoàn và các ban ngành, đoàn thể có liên quan cần tiếp tục đẩy mạnh các hoạt động đồng hành cùng thanh niên lập thân, lập nghiệp, tổ chức hoạt động gắn liền với đặc thù chuyên môn, nghiệp vụ của từng đơn vị, sát với tình hình thực tiễn từng khu vực, khuyến khích thanh niên khởi nghiệp, đưa thế hệ thanh niên Việt Nam trở thành những người vừa “hồng” vừa “chuyên”.

Lời dặn dò cuối cùng của Bác với đoàn viên, thanh niên trong bản Di chúc lịch sử vừa là những tình cảm sâu nặng, vừa là niềm tin của Người với thế hệ mai sau. Hiện nay, toàn Đảng, toàn quân và toàn dân ta đang tiếp tục đẩy mạnh học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh cũng chính việc noi gương Người, làm chủ đất nước, làm chủ xã hội mới, đưa lá cờ bách chiến bách thắng của Người tới đích cuối cùng.

Như vậy, chủ tịch Hồ Chí Minh không chỉ là vị lãnh tụ thiên tài, anh hùng giải phóng dân tộc, danh nhân văn hóa thế giới mà còn là một nhà giáo dục lớn, tư tưởng Hồ Chí Minh về đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ là sự hội tụ tinh hoa văn hóa Đông – Tây, kiến tạo nền tảng vững chắc để tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, sự quản lí của Nhà nước về giáo dục và đào tạo. Từ đó, cả hệ thống chính trị chung tay xây dựng môi trường thuận lợi để thế hệ trẻ có điều kiện để phát triển toàn diện, rèn đức, luyện tài, bồi dưỡng lí tưởng cách mạng và trưởng thành để phụng sự cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

2.2. Ý nghĩa của tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ ở Việt Nam hiện nay

Chủ tịch Hồ Chí Minh đã đi xa hơn nửa thế kỉ, nhưng tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ vẫn vẹn nguyên giá trị, mang tính thời sự và có ý nghĩa đặc biệt quan trọng đối với Việt Nam. Nội hàm tư tưởng Hồ Chí Minh về đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ chính là giá trị chung, định hướng, soi đường cho công tác giáo dục và đào tạo thanh niên vốn luôn cần sự sáng tạo, thấu hiểu và đầy tâm huyết.

Hiện nay, trước yêu cầu của thời kì đẩy mạnh công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, quá trình hội nhập quốc tế ngày càng sâu rộng và sự biến đổi nhanh chóng của tình hình thanh niên, đòi hỏi phải tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên nhằm chăm lo, bồi dưỡng và phát huy cao nhất vai trò, sức mạnh của thanh niên trong công cuộc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Trong bối cảnh đó, ngày 25/7/2008, Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa X ban hành Nghị quyết 25-NQ/TW về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác thanh niên thời kì đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa”. Đây là văn bản quan trọng, thể hiện sự quan tâm của Đảng đối với thế hệ trẻ và đối với công tác thanh niên. Đồng thời cũng là sự kế thừa tư tưởng Hồ Chí Minh về giáo dục thế hệ trẻ trong tình hình mới.

Ngoài ra, Chỉ thị số 42-CT/TW ngày 24/3/2015 của Ban Bí thư Trung ương Đảng về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với công tác giáo dục lí tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống văn hóa cho thế hệ trẻ giai đoạn 2015 - 2030” cũng đã góp phần nâng cao dân trí, phát triển văn hoá, xây dựng nền tảng tư tưởng, thế giới quan, nhân sinh quan cách mạng cho thế hệ trẻ Việt Nam; xây dựng đạo đức, lối sống và phát triển toàn diện nhân cách con người Việt Nam; góp phần đào tạo nhân lực, bồi dưỡng nhân tài, hình thành xã hội học tập và tạo điều kiện thuận lợi để giới trẻ phát triển toàn diện, có tâm trong, trí sáng, hoài bão lớn, nuôi dưỡng khát vọng xây dựng đất nước Việt Nam hùng cường. Đây chính là giải pháp nhằm xây dựng thế hệ thanh niên “hồng” như ý nguyện lúc sinh thời của Bác.

Trong văn kiện Đại hội XII của Đảng Cộng sản Việt Nam cũng đã nhấn mạnh: “đổi mới nội dung, phương thức giáo dục chính trị tư tưởng, truyền thống, bồi dưỡng lí tưởng cách mạng, lòng yêu nước, xây dựng đạo đức, lối sống lành mạnh, ý thức tôn trọng và nghiêm chỉnh chấp hành Hiến pháp, pháp luật cho thế hệ trẻ”, đồng thời “có cơ chế, chính sách phù hợp tạo môi trường, điều kiện thuận lợi cho thế hệ trẻ học tập, nghiên cứu, lao động, giải trí, phát triển trí tuệ, kỹ năng, thể lực” [8]. Như vậy, có thể thấy rằng dù tình hình trong nước và quốc tế hiện nay luôn diễn biến mau lẹ, phức tạp, nhưng Đảng Cộng sản Việt Nam đã vận dụng sáng tạo tư tưởng Hồ Chí Minh về đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ, quan tâm đến việc bồi dưỡng thế hệ cách mạng cho đời sau hội đủ năng lực, phẩm chất, vừa “hồng” vừa “chuyên” để đưa đất nước ta không ngừng phát triển.

Tiếp nối và phát triển quan điểm của Đảng Cộng sản Việt Nam về đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ trong các giai đoạn trước, trong Báo cáo chính trị của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XII tại Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII của Đảng tiếp tục nhấn mạnh “tăng cường giáo dục lòng yêu nước, lòng tự hào dân tộc, truyền thống và lịch sử dân tộc, ý thức trách nhiệm xã hội cho các tầng lớp nhân dân, nhất là thanh niên” [9; tr.143]. Như vậy, việc đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ ở Việt Nam được Chủ tịch Hồ Chí Minh hệ thống hóa và chỉ đạo xuyên suốt, Đảng Cộng sản Việt Nam tiếp thu, phát triển và vận dụng sáng tạo trong các thời kì lịch sử.

Việt Nam đang trong thời kì “dân số vàng”, tỉ lệ thanh niên và công dân trong độ tuổi lao động cao, nguồn nhân lực dồi dào, nếu thực hiện tốt nhiệm vụ đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ sẽ mang lại những ý nghĩa vô cùng to lớn, cụ thể như sau:

Một là, việc đào tạo, bồi dưỡng thế hệ trẻ đạt kết quả cao sẽ góp phần thực hiện thắng lợi công cuộc đổi mới căn bản và toàn diện nền giáo dục, tạo ra nguồn nhân lực có chất lượng, đáp ứng được yêu cầu của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập kinh tế quốc tế sau rộng, tận dụng được thời cơ “dân số vàng” để phát triển nhanh và bền vững đất nước, hoàn thành mục tiêu xây dựng đất nước giàu mạnh như lời Chủ tịch Hồ Chí Minh trong thư gửi học sinh nhân ngày khai trường đầu tiên của nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa tuy non trẻ nhưng đầy khát vọng.

Hai là, đào tạo và bồi dưỡng thế hệ trẻ, nhất là thanh niên, sinh viên làm chủ những tri thức của cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 sẽ góp phần quan trọng xây dựng nền kinh tế tri thức, nền kinh tế hậu công nghiệp, thúc đẩy đổi mới, sáng tạo tránh được nguy cơ tụt hậu xa hơn về kinh tế

so với các nước trong khu vực và trên thế giới – đây là một trong 4 nguy cơ đã được Đảng Cộng sản Việt Nam chỉ rõ.

Ba là, đối với lĩnh vực chính trị, việc xây dựng thể hệ trẻ vừa hồng vừa chuyên, góp phần quan trọng trong việc giữ vững ổn định chính trị - xã hội, góp phần làm thất bại âm mưu “diễn biến hòa bình”, bạo loạn lật đổ của các thế lực thù địch đối với cách mạng Việt Nam, giữ vững thành quả cách mạng vẻ vang của thời đại Hồ Chí Minh.

Bốn là, trên lĩnh vực văn hóa, xã hội, việc đào tạo và bồi dưỡng thể hệ trẻ có đạo đức, nhân cách tốt, có năng lực sáng tạo và giá trị cốt lõi, có tinh thần yêu nước, tự hào, tự tôn dân tộc, có ý thức giữ gìn bản sắc văn hóa dân tộc theo tư tưởng Hồ Chí Minh chắc chắn sẽ là tiền đề không thể thiếu để xây dựng một đất nước Việt Nam với nền văn hóa tiên tiến, đậm đà bản sắc, xây dựng “sức mạnh mềm” của đất nước trong thế kỉ XXI, đưa Việt Nam trở thành một quốc gia an toàn, mến khách, là điểm đến của đông đảo du khách quốc tế và nhà đầu tư nước ngoài.

Năm là, trên lĩnh vực quốc phòng và an ninh, đào tạo thể hệ trẻ giỏi chuyên môn, nghiệp vụ, bồi dưỡng lòng yêu nước, niềm tự hào dân tộc là một giải pháp giữ nước từ sớm, từ xa, từ khi đất nước chưa nguy, giữ vững hòa bình của đất nước, đẩy lùi nguy cơ xung đột và chiến tranh, sẵn sàng tham gia xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân Việt Nam, đánh thắng các cuộc chiến tranh xâm lược dưới mọi hình thức và quy mô. Đây cũng chính là tinh thần của bài Đoàn ca “Thanh niên làm theo lời Bác” vô cùng hào sảng, giàu ý nghĩa giáo dục, định hướng và cổ vũ đối với thể hệ trẻ Việt Nam.

Có thể nói rằng, thể hệ trẻ là vốn liếng của quốc gia, là tiền đề của dân tộc, là tương lai của đất nước. Chính vì vậy, việc đào tạo, bồi dưỡng thể hệ trẻ Việt Nam là nhiệm vụ của cả hệ thống chính trị. Muốn thực hiện thành công nhiệm vụ to lớn này, cần có sự phối hợp hiệu quả của các thiết chế gia đình, nhà trường và xã hội. Trong sự nghiệp vĩ đại ấy, tư tưởng Hồ Chí Minh về công tác đào tạo, bồi dưỡng thể hệ trẻ như một cầm nang quý giá, một tài sản tinh thần có ý nghĩa vô cùng quan trọng, như ngọn đuốc dẫn đường để các thế hệ thanh niên Việt Nam vững bước tiến lên.

3. Kết luận

Ý thức sâu sắc lời dạy của Chủ tịch Hồ Chí Minh “Bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau là một việc rất quan trọng và rất cần thiết”, trong hơn nửa thế kỉ qua, Đảng Cộng sản Việt Nam đã luôn quan tâm tới sự nghiệp giáo dục, bồi dưỡng thể hệ trẻ. Công việc này được thực hiện thường xuyên, liên tục nhằm tạo ra những thế hệ con người Việt Nam tài đức vẹn toàn, phát huy tiềm năng con người Việt Nam, xây dựng nguồn nhân lực chất lượng cao để xây dựng đất nước hùng mạnh, bảo vệ đất nước vững bền theo tư tưởng Hồ Chí Minh.

Mặc dù đã đạt được nhiều thành tựu to lớn, nhưng công tác đào tạo, bồi dưỡng thể hệ trẻ vẫn còn một số hạn chế nhất định. Để khắc phục tình trạng này, cần quán triệt tư tưởng Hồ Chí Minh về chăm lo, đào tạo, bồi dưỡng thanh niên Việt Nam, tiếp tục tăng cường sự lãnh đạo của Đảng, vai trò quản lí của Nhà nước với công tác giáo dục, bồi dưỡng thanh niên; nhận thức sâu sắc việc bồi dưỡng thể hệ cách mạng cho đời sau là sự nghiệp của toàn dân tộc, của cả hệ thống chính trị. Đồng thời, mỗi đoàn viên, thanh niên phải luôn cố gắng phấn đấu, rèn luyện đạo đức, nâng cao năng lực, biến quá trình đào tạo thành quá trình tự đào tạo để thực sự trở thành người chủ thật xứng đáng của đất nước.

Trong công cuộc giáo dục, đào tạo, bồi dưỡng thể hệ trẻ, hệ thống giáo dục quốc dân nói chung và hệ thống nhà trường sư phạm nói riêng đóng một vai trò quan trọng. Trong đó, sứ mệnh của mỗi người thầy là khơi nguồn cho những cảm hứng sáng tạo, phát triển phẩm chất, năng lực của thể hệ trẻ, tạo điều kiện để họ có cơ hội phát triển toàn diện, sáng tạo và làm chủ công nghệ hiện đại đóng góp vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Hồ Chí Minh, 2011. *Toàn tập, tập 15*. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [2] Hồ Chí Minh, 2011. *Toàn tập, tập 12*. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [3] Hồ Chí Minh, 2011. *Toàn tập, tập 14*. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [4] Hồ Chí Minh, 2011. *Toàn tập, tập 15*. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [5] Đảng Cộng sản Việt Nam, 2013. Nghị quyết Hội nghị lần thứ 8, Ban Chấp hành Trung ương khóa XI (Nghị quyết số 29-NQ/TW) về đổi mới căn bản, toàn diện Giáo dục và Đào tạo.
- [6] Phan Ngọc Liên, Nguyễn An, 2003. *Hồ Chí Minh với Giáo dục – Đào tạo*. Nxb Từ điển Bách khoa.
- [7] Báo Nhân Dân, 2019. *Khi tội phạm ngày càng...trẻ*. Truy cập ngày 12/8/2021 từ <https://nhandan.vn/tin-tuc-su-kien/khi-toi-pham-ngay-cang-tre-375448>
- [8] Đảng Cộng sản Việt Nam, 2016. *Văn kiện Đại hội Đại biểu toàn quốc lần thứ XII*. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
- [9] Đảng Cộng sản Việt Nam, 2021. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, tập 1. Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.

ABSTRACT

Ho Chi Minh's thought on training and fostering the young generation and its meaning to Vietnam today

Dang Van Khoa

Department of National Defense Education, Ho Chi Minh City University of Education

During the process of leading the Vietnamese revolution, President Ho Chi Minh always paid attention to the issue of training and fostering the young generation. The person who once said “A year begins in the spring, a life begins in youth, youth is the spring of society”, Ho Chi Minh's thought on training and fostering the young generation is a system scientific and comprehensive viewpoint on building a generation of Vietnamese youth with full qualities and capabilities to build and defend the socialist Vietnamese Fatherland. To this day, Ho Chi Minh's thought on training and fostering the young generation is not only an invaluable spiritual asset, but also a very important direction and direction for the career education and training of Vietnam, creatively applied and developed by the Communist Party of Vietnam in the new situation.

Keywords: Ho Chi Minh's thought, training, fostering, young generation.